

AARDAPPELEN

Inventarisatie van teeltstrategieën en Phytophthora-management

In het voorjaar en de zomer van 2001 zijn in 7 Europese landen 15 à 20 biologisch werkende aardappeltelers per land diepgaand geïnterviewd met betrekking tot hun wijze van omgaan met aardappelen en Phytophthora, hun vragen hierover en hun ideeën over mogelijke oplossingsrichtingen. In totaal zijn 118 telers verspreid over de 7 landen geïnterviewd. Ieder van hen heeft ruim 130 vragen beantwoord.

Succesfactoren

Door aan de telers te vragen hoe zij aardappelen telen en Phytophthora beheersen, en welke resultaten zij daarmee halen, kon gekeken worden welke productiefactoren bijdragen aan een succesvolle aardappelteelt. Succesvol in de zin van hoge opbrengsten, maar ook in de zin van rentabiliteit en bijvoorbeeld stikstofefficiëntie.

De plantdatum ("Hoe eerder hoe beter"), oogstdatum (idem), loofdoding, de totale koperhoeveelheid en de resistentie van het geteelde ras ("Hoe resistenter hoe beter") dragen allemaal aanzienlijk bij aan 'succes' als dit gelijkgesteld wordt aan bruto opbrengst. Als ook de efficiëntie van N-gebruik en de rentabiliteit bij 'succes' worden betrokken hebben vooral de bemestingsintensiteit, plantdatum, loofdoding en het aantal koperbespuitingen invloed. Een aantal van deze factoren is in ieder geval gedeeltelijk door de teler te beïnvloeden. Er zijn dus mogelijkheden voor verbetering! Helaas beperkt de realiteit vaak de mate waarin dit mogelijk is.

- *Vervroeging van de teelt en verlengen van de groeiperiode* (vroeg poten, voorkiemen).
- *Het gebruik van robuuste, resistente rassen.*

Hoe langer de groeiperiode, des te hoger kan de opbrengst zijn. Maar het moment waarop er gepoot kan worden wordt voor een groot deel door grond en weersomstandigheden bepaald. De speelruimte is dus beperkt. Voorkiemen vraagt bovendien een aanzienlijke investering in materiaal en arbeid.

Echter, voor zo ver deze rassen al beschikbaar zijn, wordt de teelt ervan vaak beperkt door een beperkte acceptatie door afnemers (consumenten, groothandels).

- *Zorg dragen voor een goede nutriëntenvoorziening* (deze is in de regel suboptimaal).

Vrijwel alle telers hebben de ervaring dat een schraal gewas veel gevoeliger is dan een vitaal, krachtig groeiend aardappelgewas. Dit suggereert dat biologische aardappelen in het algemeen eerder te weinig voedingsstoffen ter beschikking hebben (en daardoor gevoeliger worden voor ziekte) dan te veel. Gewassen die door een overmatige bemesting te zwaar en daarmee gevoeliger voor Phytophthora worden komen op biologische bedrijven niet of nauwelijks voor.

- *Een goede gewasbescherming.*

Behalve koper zijn er eigenlijk geen middelen beschikbaar die in de biologische teelt geaccepteerd en toegelaten zijn en die een goede bescherming tegen Phytophthora geven.

Uitgangspunten bij de inventarisatie zijn geweest, dat we een zo breed mogelijk beeld wilden krijgen van biologisch-aardappeltelend Nederland. We gaan er van uit dat we alleen dan een perspectiefvolle zoekrichting kunnen vinden als we de kennis en inzichten van de mensen uit de praktijk van meet af aan in het onderzoek betrekken.

We waren op zoek naar factoren die

- een Phytophthora-aantasting beïnvloeden,
- die daarmee de uiteindelijke opbrengst en kwaliteit (mede) bepalen,
- en die daardoor het bedrijfsinkomen (mede) bepalen.

Motivatie

Gevraagd naar de belangrijkste doelstellingen voor hun bedrijf, noemt meer dan 70 % van de telers in eerste instantie niet-economische zaken: het produceren van veilig en gezond voedsel, leven en werken in harmonie met natuur en landschap, of het nalaten van een levensvatbaar bedrijf voor de volgende generatie. Meer economische motieven worden meestal wel op de tweede of derde plaats genoemd: het behalen van een redelijk inkomen en het verkrijgen van goede marktprijzen. Dalende telersprijsen worden dan ook algemeen als een van de grote bedreigingen voor een verdere ontwikkeling van de biologische landbouw gezien.

Context

De inventarisatie heeft, naast de bedrijfsgegevens, ook een schat aan gegevens opgeleverd die een intrigerend overzicht bieden over de biologische aardappelteelt in Europa.

Het aandeel biologische akkerbouw, en daarbinnen het aandeel aardappelen is, in de 7 landen sterk verschillend (zie tabel). Maar overall groeit het biologische akkerbouwareaal tussen 1998 en 2000, terwijl in dezelfde periode het totale akkerbouwareaal min of meer gelijk blijft. Biologische opbrengsten liggen 25 - 50 % lager dan gangbare, maar de prijzen zijn hoger. Daardoor wordt de lagere opbrengst grotendeels gecompenseerd.

Zie ook het artikel hierover in het aprilnummer van Ekoland in 2003.

		Denemarken	Frankrijk	Duitsland	Nederland	Noorwegen	Zwitserland	Groot Brittannië
1998	Akkerbouw biologisch (% van totaal akkerbouwareaal)	3,7 %	0,8 %	3,5 %	0,9 %	1,8 %	3,4 %	0,2 %
	Aardappelen biologisch (ha)	755	579	4700	749	125	500	911
2000	Akkerbouw biologisch (% t.o.v. 1998)	167 %	169 %	131 %	108 %	356 %	117 %	129 %
	Aardappelen biologisch (% t.o.v. 1998)	146 %	120 %	111 %	130 %	189 %	113 %	154 %

In Denemarken, Duitsland en Zwitserland is het aandeel biologische akkerbouw het grootst, in Frankrijk, Nederland en vooral Groot Brittannië het laagst. Overall neemt de oppervlakte biologische akkerbouw toe tussen 1998 en 2000, terwijl het gangbare areaal stabiel blijft. De groei van het biologische aardappelareaal blijft achter bij de groei van het biologische akkerbouwareaal (met uitzondering van Nederland en Groot Brittannië).

Monique Hospers, Edith Lammerts van Bueren,
Esther Bremer, Marjolein Hulscher
Informatie: tel 0343-523865,
E-mail m.hospers@louisbolk.nl

